

TIL BERLIN – OG HJEM IGEN: KIERKEGAARDS KORTE, MEN SKELSÆTTENDE OPHOLD I BYEN

“Det at rejse er en tåbelighed”.

Modsat andre i samtiden så havde forfatteren og filosofen Søren Kierkegaard (1813-1855) ikke nogen imponerende rejsekalender. Kun seks rejser blev det til, én herhjemme og fem til udlandet.

Rejsen herhjemme gik til Sædding i Vestjylland nær Ringkøbing, hvor hans fader var født. Den fandt sted i sommeren 1840, og denne hans første rejse var en indfrielse af et ønske fra hans fader, Michael Pedersen Kierkegaard (1756-1838), om at han så hans fødested¹. Søren Kierkegaard havde to overnatninger i Sædding og besøgte aldrig senere byen.

Søren Kierkegaards første rejse til udlandet gik til Kul-len i Sverige, der ligger omkring 35 kilometer nord for Helsingborg. Den fandt sted i 1835 – fem år før rejsen til Sædding – og varede i to dage. Hans rejseledsager til

---

1 Sædding ligger cirka 22 km sydøst for Ringkøbing, hvor hans fader var født og voksede op på den ene af de to fæstegårde, kaldet “Kierkegaardene”, der var tilknyttet Sædding kirke.

Kullen var formentlig præsten og botanikeren Hans Christian Lyngbye (1782-1837). De overnattede på den gamle ridderborg Krapperup Slot², der er en af Skånes ældste gårde.

Alle Søren Kierkegaards efterfølgende fire rejser til udlandet gik til Berlin. De fandt sted over en periode på fire et halvt år, fra oktober 1841 til maj 1846. I de efterfølgende ni år, frem til hans død af tuberkulose på Frederiks Hospital i København, var han ikke ude og rejse.

De fire rejser til Berlin holdt samlet set Søren Kierkegaard væk fra hans elskede København i et halvt år. Hans første rejse til Berlin varede fire og en halv måned, men var planlagt til at vare halvandet år. De følgende tre rejser til Berlin varede fra lidt over en uge til omkring tre uger.

Det at rejse var på Søren Kierkegaards tid besværligt og tidskrævende. Og ud af hans fire rejser til Berlin var de to sidste, i 1845 og 1846, de hurtigste og mest behagelige for ham, på grund af en bedre forbindelse med skib og jernbane end de to rejser i henholdsvis 1841 og 1843.

Tredje og fjerde rejse til berlin

Søren Kierkegaards to sidste rejser til Berlin, i 1845 og 1846, foregik med den nybyggede danske post- og passagerdamper i egetræ, Geiser, der udover passagerer og post havde gods med til de østlige preussiske provinser, samt Sachsen og Rusland.

Geiser, der var sat i rute i april 1845, en måned før

---

2 Her mødte de ejeren, baron Nils Christoffer Gyllenstierna (1789-1865), der var amatørbotaniker og zoolog.

Kierkegaard rejste med den, var omkring halvtres meter lang og otte meter bred og var efter datidens målestok en meget publikumsvenlig båd med et stort og rummeligt dæk, hvor de med billet til første klasse – det må vi formode, at Søren Kierkegaard havde – havde god mulighed for at spadsere og ryge, hvilket må have glædet Kierkegaard, der elskede at spadsere og ryge cigarer, der dengang var en stor luksus.

Fra Geisers rejseplaner ved vi, at den i de perioder i 1845 og 1846, hvor Kierkegaard rejste til og fra Berlin, havde afgang fra København mod Stettin tirsdag eftermiddag klokken femten og afgang fra Stettin mod København hver fredag klokken tolv. I 1845 rejste Kierkegaard med Geiser fra København tirsdag den trettende maj 1845, og i 1846, på hans treogtredivende års fødselsdag, tirsdag den femte maj.

Søren Kierkegaard sov ombord på Geiser, og ved ankomsten til Stettin den følgende morgen fortsatte han fra Stettiner Bahnhof med tog direkte til Berlin. Togforbindelsen mellem Stettin og Berlin var åbnet et par år før – i august 1842 – og efter den 150 kilometer lange togtur ankom Kierkegaard til Berlin omkring tre til fire timer senere. Søren Kierkegaards hjemture fra Berlin i 1845 og 1846 foregik med tog fra Berlin til Stettiner Bahnhof, hvor han med det samme fortsatte med båden og overnattede på Geiser mod København.

I 1845 rejste Kierkegaard fra Berlin fredag den treogtyvende maj og fra Stettin havn med Geiser samme dag klokken tolv. Og i 1846 rejste han fra Berlin fredag den sekstende maj og fra Stettin havn med Geiser samme dag klokken tolv.